

2021-04-16
REVISIONSSKRIVELSE

Regionfullmäktige

För beaktande till:
Regionstyrelsen

För kännedom till:
Hälsa- och sjukvårdsnämnden
Trafik- och samhällsplaneringsnämnden
Patientnämnden
Samverkansnämnden för sydöstra sjukvårds-
regionen
Regionutvecklingsnämnden
samt i övrigt enligt bifogad sändlista

Granskning av årsredovisning 2020 REGION ÖSTERGÖTLAND

Regionens revisorer har gett PwC i uppdrag att granska regionens årsredovisning för 2020. Revisorerna har beslutat att göra följande bedömning:

Årsredovisningen lämnar i allt väsentligt upplysningar om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Räkenskaperna avviker från lagar och rekommendationer vad gäller redovisning av pensionsåtagandet. Denna avvikelse kommenteras tydligt i årsredovisningen. Årsredovisningen överensstämmer i dessa avseenden med regionens styrmodell och är kopplad till fullmäktiges strategiska plan med treårsbudget. En alternativ redovisning av pensioner enligt blandmodell finns i årsredovisningen. Vi bedömer att avvikelsen därmed inte försvårar styrning, ledning, uppföljning och kontroll.

Verksamhetsresultaten är till viss del förenliga med de mål som fullmäktige fastställt.

Lagens balanskrav rörande ekonomin uppnås för 2020. Årets finansiella mål om ett resultat uppgående till en procent av skatter och generella statsbidrag har överskridits med god marginal.

Den rådande pandemin har orsakat en kraftig belastning på hälso- och sjukvården. Ur ett ekonomiskt perspektiv har erhållna statsbidrag påverkat utfallet i positiv riktning för 2020. Samtidigt finns det brister i måluppfyllelse och allvarliga tillgänglighetsproblem som behöver hanteras under 2021.

Anders Senestad
Ordförande

Anna-Lena Sörenson
Vice ordförande

Bifogas: PwC:s revisionsrapport "Granskning av årsredovisning 2020". Revisionskrivelse och revisionsrapport finns tillgänglig på www.regionostergotland.se, revisorer.

Deltagare

REGION ÖSTERGÖTLAND 232100-0040 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: Anders Lennart Senestad

Anders Senestad

Förtroendevald revisor, ordf

2021-04-16 10:36:01 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: Anna-Lena Kerstin Sörenson

Anna-Lena Sörenson

Förtroendevald revisor, vice ordf

2021-04-16 09:51:17 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Granskning av årsredovisning 2020

Region Östergötland

Rebecka Hansson, auktoriserad revisor / cert. kommunal yrkesrevisor

Karin Jäderbrink, certifierad kommunal yrkesrevisor

Matti Leskelä, certifierad kommunal yrkesrevisor

Karin Gustavsson

Josefin Söderstedt

Innehållsförteckning

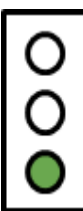

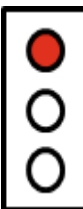
Inledning	3
Granskningsresultat	5
Verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomisk ställning	5
God ekonomisk hushållning	7
Rättvisande räkenskaper	8

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat Region Östergötlands årsredovisning för 2020. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2020.

Syftet med granskningen är att ge de förtroendevalda revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning om huruvida årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om.

Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande revisionella bedömningar:

Revisionsfråga	Kommentar	
Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?	Årsredovisningen bedöms i huvudsak lämna upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Följsamheten mot gällande rekommendationer bedöms generellt som god. Ytterligare upplysningar bör dock lämnas.	
Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?	Årsredovisningens resultat är delvis förenligt med fullmäktiges mål avseende god ekonomisk hushållning. Verksamhetsmålen är överlag delvis uppfyllda. Det finansiella resultatmålet samt balanskravet har uppfyllts.	
Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?	Vi bedömer att räkenskaperna inte är rättvisande då pensionsåtagandet i sin helhet redovisas som en skuld. Avsteg har skett mot lag om kommunal bokföring och redovisning och räkenskaperna bör rättas innan årsredovisningen fastställs av fullmäktige. Det av fullmäktige beslutade avsteget redovisas öppet i årsredovisningen i likhet med tidigare år.	

Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen 11 kap. 20 § ska årsredovisningen lämnas över till fullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser.

Enligt 4 kap 3 § LKBR ska årsredovisningens delar upprättas som en helhet och ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat och kommunens eller regionens ekonomiska ställning.

Kommunen skall formulera verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning i budgeten. Dessa mål ska sedan följas upp i delårsrapport och årsredovisning.

Revisorerna ska enligt kommunallagen 12 kap. 2 § bedöma om resultaten i årsredovisningen är förenliga med de mål fullmäktige beslutat om. Revisorernas skriftliga bedömning ska lämnas till fullmäktige inför behandlingen av årsredovisningen.

Regionstyrelsen är ansvarig för upprättandet av årsredovisningen.

Syfte och Revisionsfrågor

Granskningen syftar till att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Revisionskriterier

Följande kriterier används i granskningen:

- Kommunallag (KL)
- Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer
- Fullmäktiges beslut avseende god ekonomisk hushållning

Avgränsning och metod

Avgränsning och inriktning har fastställts efter en bedömning av väsentlighet och risk. Till grund för bedömningen ligger bland annat resultatet av tidigare års granskning och förändringar i normgivningen avseende den kommunala redovisningen.

Fel i räkenskaperna betraktas som väsentliga om de är av sådan omfattning eller typ att de, om de varit kända för en välinformerad läsare av årsredovisningen med intressen i kommunen, hade påverkat dennes bedömning av regionen. Detta kan inkludera såväl kvalitativa som kvantitativa fel.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed med utgångspunkt i utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting" från Sveriges kommunala yrkesrevisorer (SKYREV). Granskningen har skett intervjuer, dokumentgranskning och granskning av årsredovisningen och dess räkenskapsunderlag.

Granskning av kommunens måluppfyllelse har genomförts i enlighet med Skyrevs rekommendation "RU Granskning av årsredovisning".

En översiktlig granskning av intern kontroll i system och rutiner vilka bedöms som väsentliga för den finansiella rapporteringen har genomförts.

Den granskade årsredovisningen fastställs enligt plan av regionstyrelsen 2021-04-14 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2021-04-20.

Rapportens innehåll har sakgranskats av berörda ledande tjänstepersoner. Denna granskning har följts särskilt av de förtroendevalda revisorerna Jan Gyllenhammar och Christian Nordin Olsson.

Granskningsresultat

Verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomisk ställning

laktagelser

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen följer väl den struktur och de huvudrubriker som ska användas utifrån rekommendation R 15 Förvaltningsberättelse. Det finns vidare en flerårsöversikt med nyckeltal över fem år. Det finns också beskrivning och nyckeltal över de enheter som ingår i "Regionkoncernen" samt intresse- och uppdragsföretag.

Upplysningar finns vidare över verksamhetens risker. Utifrån rekommendation redovisas den totala pensionsförpliktelsen samt hur stor del denna som är placerad i värdepapper.

Händelser av väsentlig betydelse kommenteras och bland annat tas effekter av Coronapandemin och omorganisation upp. Ett avsnitt om "Förväntad utveckling" finns med.

Förvaltningsberättelsen innehåller en redovisning utifrån God ekonomisk hushållning. Balanskravsredovisning sker och det framgår att balanskravsresultatet är positivt och uppgår till 989 mnkr med vald fullfonderingsredovisning av pensioner.

Budgetavvikelser redovisas för både regionen separat samt för regionkoncernen.

Väsentliga personalförhållanden ingår i förvaltningsberättelsen och redovisning av sjukfrånvaro sker. Sjukfrånvaron har under året ökat till 6,2 % jämfört med 5,1 % för 2019.

Driftredovisning

Årsredovisningen innehåller en driftredovisning i eget avsnitt. Det framgår i huvudsak hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställs för den löpande verksamheten. Enligt en ny rekommendation (R14-Drift- och investeringsredovisning) från Rådet för kommunal redovisning (RKR) ska driftredovisningen utformas så att utfallen kan stämmas av mot fullmäktiges beslut. Detta är möjligt att göra utifrån årsredovisningen.

I avsnittet Driftredovisning saknas uppgift om vilka utgiftsbeslut som tagits under året samt uppgift om till vilka belopp och vid vilka tidpunkter budgetposterna justerats. Detta informationskrav är nytt från år 2020 utifrån rekommendation R-14.

Uppgifter om budgetjusteringar under året lämnas på annan plats i årsredovisningen men tydligheten skulle öka om upplysning i enlighet med rekommendation ges i driftredovisningen.

Driftredovisningen visar att verksamheterna överlag har ekonomin i balans. Nämnderna samt styrelsen redovisar överskott. Den stora produktionsenhet som avser hälso- och sjukvården redovisar ett överskott om 95,5 mnkr vilket kan jämföras med ett underskott om -746,3 mnkr för 2019. En avsevärd budgetförstärkning har skett år 2020 till följd av skattehöjning.

För delen "Regiongemensamt" redovisas ett resultat om +867,2 mnkr vilket är betydligt högre än budgeterade +151 mnkr. Statsbidragsökning till följd av kostnader kopplat till pågående pandemi påverkar i hög grad det ekonomiska utfallet till denna del.

Investeringsredovisning

Årsredovisningen innehåller en investeringsredovisning i eget avsnitt. Investeringsredovisningen omfattar en samlad redovisning av regionens investeringsverksamhet. I huvudsak uppfyller redovisningen de krav som ställs enligt lag och rekommendation.

Enligt rekommendationen ska fleråriga pågående och under året avslutade investeringar kunna stämmas av mot beslutade eller beräknade totalutgifter. Specifikation sker av större fleråriga fastighetsprojekt. Utifrån rekommendationen kan befintlig specifikation utökas.

Vidare bör sambandet mellan drift- och investeringsredovisningen beskrivas utifrån rekommendationen.

Enligt investeringsredovisningen uppgår den beslutade budgeten för Region Östergötland till 1 900 mnkr. Utfallet för 2020 blev 1553 mnkr.

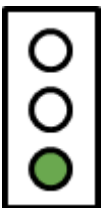
Sammanställd redovisning

Regionen redovisar sammanställda räkenskaper för koncernen. I den sammanställda redovisningen ingår AB Östgötatrafiken, Scenkonst Öst AB, TvNo Textilservice AB och ALMI Företagspartner Östergötland AB. Koncernresultatet uppgår till +993 mnkr. Koncernföretagen påverkar det samlade resultatet med -55 mnkr. Det negativa resultatet beror på ett underskott om -60 mnkr (före bokslutsdispositioner) för AB Östgötatrafiken.

Utifrån den översiktliga granskningen har de ingående enheterna summerats korrekt i resultat- och balansräkningen utifrån kommunala redovisningsprinciper. De krav som ställs i RKR:s rekommendation R 16 rörande Sammanställda räkenskaper följs i huvudsak. Justeringar och elimineringar kan dock redovisas ytterligare utifrån rekommendationens krav.

Bedömning

I vår granskning har det inte framkommit några omständigheter som pekar på att årsredovisningen inte lämnar upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Följsamheten mot gällande rekommendationer bedöms generellt som god. Ytterligare upplysningar bör dock lämnas utifrån de utökade kraven i rekommendationerna.

God ekonomisk hushållning

lakttagelser

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Av denna sammanställning framgår att alla åtta angivna finansiella mål är uppfyllda.

Av finansplanen framgår ett långsiktigt finansiellt mål vilket är att resultatet ska uppgå till minst 1 procent av skatter och statsbidrag. Utfallet är ett resultat om +6,8 procent av skatter och statsbidrag. Utfallet överstiger resultatmålet i förhållande till skatter och statsbidrag. Det beslutade finansiella målet är därmed uppfyllt.

Trots en god måluppfyllelse för år 2020 anges att arbetet med den ekonomiska handlingsplanen måste fortsätta för att klara de utmaningar som väntar i framtiden. Anpassningen till pandemin har gett många positiva effekter som kan bidra i det arbetet. Vård som har flyttats fram och annan utveckling som har fått stå tillbaka under pandemin kommer att leda till kostnader framöver och delar av 2020 års överskott kommer att behöva användas till det.

Mål för verksamheten

En sammanställning av de strategiska målens uppfyllelse ser ut enligt följande utifrån den av regionen valda bedömningskalan. I tabellen nedan redovisas antal.

Perspektiv	Grönt	Gult	Rött	Grått
Samhälle	0	4	0	0
Medborgare	0	4	0	0
Process	0	4	0	0
Medarbetare	0	2	0	0
Ekonomi	1	0	0	0
SUMMA	1	14	0	0

Under **samhällsperspektivet** noteras att ett stort antal nyckelindikatorer inte bedöms. Detta beror på att tillgång till data saknas samt att flera indikatorer har som mål att "följa utvecklingen". De strategiska målens utveckling anges till del ägas gemensamt av flera samhällsaktörer. Dessa mål har i årsredovisningen bedömts som delvis uppfyllda. Samtliga underliggande framgångsfaktorer anges dock vara uppfyllda. Det finns utifrån ovanstående vissa oklarheter kring måluppfyllelsen.

Under **medborgarperspektivet** bidrar bland annat brister i måluppfyllelse av framgångsfaktorerna "Hög tillgänglighet till hälso- och sjukvården" och "En proaktiv hälso- och sjukvård" till den inte helt tillfredsställande måluppfyllelsen. Pandemin har påverkat ovanstående samt även resandet inom kollektivtrafiken vilket medfört en negativ utveckling för flertalet indikatorer inom målområdet "Enkelt att resa hållbart".

Inom **processperspektivet** är måluppfyllelsen inte helt tillfredsställande och det framgår att flera indikatorer påverkas av pandemin. Måluppfyllelsebedömning avseende andel patienter inom slutenvården med vårdrelaterade infektioner (VRI) har inte kunnat göras då årets punktprevalensmätning (PPM) för denna del ställts in. Antal av- och ombokningar har påverkats till följd av att många besök ställts in på grund av pandemin.

För **medarbetarperspektivet** redovisas ett inte helt tillfredsställande resultat för de båda strategiska målen "Hållbar kompetensförsörjning" samt "Hälsofrämjande arbetsplatser". Pandemins påverkan inom båda målområdena lyfts i årsredovisningen.

Sammanfattningsvis kan noteras att den bedömning av måluppfyllelse som görs för respektive framgångsfaktor inte alltid är tydligt underbyggd i årsredovisningen. Mer detaljerad information finns dock i årsredovisningen för respektive nämnd.

Bedömning

Grundat på vår granskning av årsredovisningen bedömer vi att resultatet är förenligt med fullmäktiges finansiella mål. Resultatet innebär också att lagens krav om en ekonomi i balans uppnås.

Resultatet för verksamhetsmålen bedöms vara delvis förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2020.

I årsredovisningen finns en sammanfattande bedömning kring den samlade måluppfyllelsen avseende god ekonomisk hushållning för år 2020.

Rättvisande räkenskaper¹

lakttagelser

En väsentlig avvikelse noteras till följd av att ansvarsförbindelsen för pensioner bokförs som skuld. Årets resultat vid en redovisning enligt lagens krav uppgår till +926 mnkr. Regionen redovisar resultat enligt både fullfondering och lagstadgad blandmodell. Årets resultat enligt redovisad fullfonderingsmodell uppgår till +1 048 mnkr. Den av fullmäktige beslutade fullfonderingsmodellen ger således en positiv effekt om 122 mnkr i resultaträkningen för år 2020.

	Fullfondering	LKBR	Resultateffekt
Verksamhetens kostnader	17 778	18 211	+432
Finansiella kostnader	495	184	-311
Årets resultat	1 048	926	+122

Avvikelsen avseende pensionsredovisning påverkar även balansräkningen och det egna kapitalet.

¹ Med räkenskaper menas sammanställda räkenskaper, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys och noter.

Det egna kapitalet redovisas till 1 842 mnkr vid fullfondering av pensioner. Vid en redovisning enligt blandmodellen med lägre pensionsåtaganden på balansräkningens skuldsida blir det egna kapitalet istället 8 613 mnkr.

	Fullfondering	LKBR	Effekt balansräkning
Pensionsavsättning	13 515	6 744	+6 771
Eget kapital	1 842	8 613	-6 771

Totalt uppgår avvikelsen enligt ovan till 6 771 mnkr. Avvikelsen bedöms som materiell och påverkar balansräkningen i väsentlig omfattning. Balansomslutningen påverkas ej av valet av redovisningsprincip.

Räkenskaperna är uppställda och indelade enligt Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR). Noter finns avseende såväl regionen som koncernen.

Utöver avvikelsen i pensionsredovisningen har noterats att vald princip för periodisering av statsbidrag har påverkat 2020 års resultat i negativ riktning med 75 mnkr. Fordran bedömdes som osäker i samband med bokslutsarbetet till följd av att Socialstyrelsen enligt uppgift ifrågasatte av regionen ansökta medel. Dessa bokfördes därför ej som fordran i bokslutet. Tillkommande uppgifter vid en senare tillpunkt pekar på att regionen kommer att erhålla dessa medel. Det finns upplysning om detta i förvaltningsberättelsen.

I övrigt har vi i granskningen noterat att rutinen för utomlänsfakturering har varit föremål för intern översyn under 2020. Rutinen behöver fortsatt skärpas så att fakturering ska kunna göras på ett säkrare vis. Vi har även noterat att gränsdragningen mellan drift- och investeringskostnader behöver definieras tydligare inom några verksamheter.

Några väsentliga felaktigheter utöver det som redovisats rörande pensioner har inte påträffats vid granskningens genomförda stickprov.

Bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna inte är rättvisande då pensionsåtagandet i sin helhet redovisas som en skuld. Avsteg har skett mot lag om kommunal bokföring och redovisning och räkenskaperna bör rättas innan årsredovisningen fastställs av fullmäktige. Det av fullmäktige beslutade avsteget redovisas öppet i årsredovisningen i likhet med tidigare år.

